

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia maja 2011 r.

**Pani
Dorota Czarna
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Wietrzychowicach
33-270 Wietrzychowice 19**

P/11/176
LKR-4101-01-04/2011

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła kontrolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wietrzychowicach w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Panią w dniu 13 kwietnia 2011 r. i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 9 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne, stosownie do art. 60 ustawy o NIK.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, wykonywanie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wietrzychowicach (GOPS) zadań w zakresie udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r. Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności niezwłoczne podjęcie, wspólnie z pracownikami Urzędu Gminy w Wietrzychowicach i innych gminnych jednostek, działań mających na celu oszacowanie strat u rodzin dotkniętych wylewem wód rzeki Uszwicy (I fala powodziowa), a następnie rzeki Wisły (II fala powodziowa) i udzielanie im wszelkiej niezbędnej pomocy. Natomiast stwierdzone przez NIK uchybienia dotyczyły w szczególności niewprowadzenia zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej przed okresem udzielania pomocy dla powodzi, w tym opisanie doraźnie przyjętych w tym okresie rozwiązań organizacyjnych, któ-

re jednak nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań. Uzasadnienie powyższej oceny ogólnej stanowią następujące uwagi i oceny szczegółowe:

1. NIK ocenia pozytywnie włączenie się pracowników GOPS w działania zmierzające do udzielenia wszelkiej możliwej pomocy dla powodzian niezwłocznie po wystąpieniu zjawisk powodziowych. W pierwszym okresie wystąpienia żywiołu działania te polegały na pomocy w zorganizowaniu pomieszczeń zastępczych dla ewakuowanej ludności, przyjmowaniu i rozdziale pomocy rzeczowej, napływającej od darczyńców i sponsorów, oraz zorganizowaniu w siedzibie Ośrodka punktu pomocy psychologicznej. Ponadto z chwilą otrzymania z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego (MUW) pierwszych wytycznych, dotyczących zasad udzielania pomocy materialnej finansowanej ze środków z budżetu państwa, pracownicy GOPS przekazywali poszkodowanym wyczerpujące informacje w tym zakresie. Z chwilą otrzymania z MUW pierwszych środków finansowych już od dnia 28 maja 2010 r., tj. w trzecim dniu po ustąpieniu wód I fali powodziowej, Ośrodek rozpoczął zaliczkowe (po 2.000 zł i po 500 zł) wypłacanie pomocy finansowej dla osób i rodzin, które poniosły straty w gospodarstwach domowych i znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji, i które nie mogły zaspokoić niezbędnych potrzeb życiowych w oparciu o posiadane środki własne. W miarę spływania do Ośrodka dokumentacji (wniosków zainteresowanych wraz z protokołami gminnych komisji ds. oszacowania strat) jego pracownicy sukcesywnie podejmowali działania zmierzające do wydania decyzji administracyjnych o przyznaniu zasiłków celowych na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb, w ramach których to postępowań każdorazowo przeprowadzane były wywiady środowiskowe.
2. NIK ocenia pozytywnie ujęcie w ewidencji księgowej pomocy przekazanej do dyspozycji i wykorzystania przez GOPS w postaci środków finansowych pochodzących z budżetu państwa i od innych gmin. Natomiast zastrzeżenia NIK budzi fakt, że przyjęte doraźnie w pierwszych dniach wystąpienia powodzi sposoby odnotowywania pozyskiwanej od darczyńców i sponsorów pomocy rzeczowej, polegające na sporządzaniu pozabilansowych wykazów oraz list zawierających poświadczenie osób, które ją otrzymały, a która to ewidencja została zgromadzona w dokumentacji merytorycznej Ośrodka, nie zostały również pod względem zastosowanych kryteriów i zasad opisane w wewnętrznej procedurze w późniejszym okresie.
3. NIK ocenia pozytywnie działania GOPS związane z przyznawaniem wszystkich rodzajów zasiłków celowych sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa w łącznej kwocie 10.583,3 tys. zł. Pomoc została rozdzielona w sposób adekwatny do zgłaszanych i należy-

cie zweryfikowanych potrzeb, które zostały w pełni zaspokojone w stopniu w jakim umożliwiały to kryteria ustalone przez dysponenta środków pochodzących z budżetu państwa. Zasiłki zostały wypłacone bez zbędnej zwłoki w oparciu o ustalenia gminnych komisji ds. oszacowania strat (w przypadku zasiłków do 6 tys. zł), kosztorysów sporządzonych przez zainteresowane osoby (w przypadku zasiłków do 20 tys. zł), czy wycen kosztów remontu lub odbudowy uszkodzonych lub zniszczonych budynków mieszkalnych (w przypadku zasiłków do 100 tys. zł) wykonanych na zlecenie Gminy przez zatrudnionych w tym celu rzeczoznawców, a także w oparciu o ustalenia Wojewódzkiej Komisji powołanej przez Wojewodę Małopolskiego do spraw szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej (w przypadku zasiłków wspierających rodziny rolnicze, które poniosły szkody w wyniku powodzi).

Całość dokumentacji sporządzonej w Gminie, na której opierały się wnioski o dotacje kierowane do MUW, została przekazana do Wydziału Polityki Społecznej celem weryfikacji zasadności jej przyznania. Wszystkie decyzje odmowne (w liczbie 40) oraz postanowienia o przekazaniu spraw do gmin właściwych ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawców (w łącznej liczbie 16) zostały wydane przez Panią Kierownik, w związku z negatywną weryfikacją poszczególnych indywidualnych wniosków dokonaną przez pracowników WPS MUW. Tylko w trzech przypadkach Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Tarnowie poleciło ponownie rozpatrzyć sprawy rodzin ubiegających się o zasiłek do 6 tys. zł, a które uprzednio w związku z oświadczeniami właścicieli budynków wliczone zostały do wspólnych gospodarstw domowych. Po ponownej weryfikacji tego faktu przez gminną komisję ds. oszacowania strat sprawy odwołujących się rodzin zostały rozpatrzone pozytywnie i w końcu września 2010 r. otrzymały one zasiłki po 6 tys. zł.

Zasiłki wypłacane były w ratach, a w przypadku zasiłków na remont i odbudowę wypłata kolejnej raty uzależniona była od rozliczenia poprzedniej. Pracownicy GOPS dokonywali także oględzin wyremontowanych budynków i lokali. NIK zwraca jednak uwagę, że oględziny zostały udokumentowane tylko w postaci krótkiej notatki bez wykorzystania szybkiej i skutecznej metody jaką jest dokumentacja fotograficzna.

4. Za uchybienie w działalności związanej z udzielaniem pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku powodzi należy uznać umieszczenie na przygotowywanych przez Ośrodek listach rodzin uprawnionych do otrzymania zasiłków edukacyjnych nie tylko uczniów, ale również 15 studentów. Listy te zostały przekazane do Gminnego Zespołu Obsługi Szkół i Przedszkoli Publicznych w Wietrzychowicach, któremu Wójt Gminy przekazał wraz z odpowiednimi środkami zadanie zrealizowania wypłat ww. zasiłków. Spowodowało to

konieczność odzyskania niesłusznie wypłaconych kwot (łącznie 15.000 zł), co nastąpiło w połowie września 2010 r. O tę kwotę została zmniejszona odpowiednia dotacja z budżetu państwa.

5. Otrzymane przez Gminę dotacje z budżetu państwa przeznaczone na pomoc dla poszkodowanych w wyniku powodzi, które zostały przekazane do wykorzystania do GOPS ujmowane były na odpowiednich kontach ewidencji księgowej, ze szczególnością podziałek działów, rozdziałów i paragrafów klasyfikacji budżetowej. Ewidencja księgowa pozwalała na prawidłowe sporządzenie sprawozdań kwartalnych Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz niektórych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego, w tym za III i IV kwartał 2010 r.
6. Za uchybienie NIK uznaje znaczące opóźnienie w ustaleniu i wprowadzeniu w GOPS zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej. Zasady tej kontroli wprowadzone zostały bowiem dopiero zarządzeniami z dnia 3 stycznia 2011 r., mimo że przepis zobowiązujący do ich stosowania, określony w art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. Ponadto w toku omawianej kontroli stwierdzono, że wśród zadań Ośrodka, przy których zachodzi znaczne ryzyko powstania nieprawidłowości, w treści ww. zarządzeń nie zostało uwzględnione podstawowe działanie GOPS, polegające na prowadzeniu postępowań administracyjnych w zakresie świadczeń udzielanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w tym w zakresie przyznawania i wypłacania różnych rodzajów zasiłków dla uprawnionych osób, szczególnie dla osób poszkodowanych w wyniku działań o charakterze żywiołu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o uzupełnienie zasad kontroli zarządczej w zakresie podstawowej działalności Ośrodka jaką jest prowadzenie postępowań administracyjnych zmierzających do udzielania pomocy dla uprawnionych osób, w tym osób poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Panią Kierownik w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag oraz o działaniach podjętych w celu realizacji powyższego wniosku lub ewentualnie o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Kierownik prawo zgłoszenia na piśmie,

do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w niniejszym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Otrzymują:

- 1) *Adresat*
- 2) *Akta kontroli*